

ÕIGUSUUDISED

TARK

Autor:
Hannes Kün
advokaadibüroo TARK
partner, vandeadvokaat

Koostaja advokaadibüroo TARK. Projekti juhib vandeadvokaat Aare Tark

Väljaandja
Äripäeva teabekeskus
Vana-Lõuna 39/1
19094 Tallinn
info: 667 0099
e-post: teabevara@aripaev.ee
www.teabevara.ee

Õigusabi
Advokaadibüroo TARK
Roosikrantsi 2
10119 Tallinn
tel: 611 0900
e-post: info@tark.legal
www.tark.legal

LÕPP TANKISTIDELE? VALITSUS ALGATAS SEADUSE AJA- KOHASTAMISEKS EELNÕU

Riigikogu juhatus võttis 22. augustil 2018 menetlusse valit-
suse algatavad eelnõu, et muuta maksukorralduse seadust
ja sellega seoses teisi seadusi. Eelnõu eesmärk on kehtivat
regulatsiooni ajakohastada ja ühtlustada.

Eelnõuga soovitakse kõrvaldada seaduse tõlgendamisel
kerkinud probleemkohad. Muudatuste tegemisel lähtutakse
tänapäevasest majanduskeskkonnast, infotehnoloogia arengu
suundumustest ja kohtupraktikast. Eelnõust nähtub 14 muuda-
tust, mille hulgas on näiteks maksuvõla mõiste täpsustamine,
võimalus vähendada põhjendatud juhtudel tagasiulatavalt
intressimäära ning võimalus nõuda maksuvõlg sisse äriühingut
tegelikult juhtivalt isikult. Selles artiklis keskendume viimasele
punktile.

Kehtivas maksukorralduse seaduses nähakse ette vastutus-
otsuse (maksuvõla sissenõudmise otsuse) tegemist, kui seaduslik
esindaja, tegevjuht või vara valitseja rikub maksuseadustest
tulenevaid kohustusi. Praegu puudub võimalus nõuda sisse
maksuvõlga isikult, kes ei ole äriseadustiku mõttes juriidilise
isiku seaduslik esindaja, aga kellel on ühingu üle tegelik mõju-
võim (tegelik juht) ja kes on ühingut täielikult või osaliselt kont-
rollides teinud ühingu nimel toiminguid või tehinguid, mis on
põhjustanud ühingu maksuvõla.

Kohtupraktikas on tõdetud, et tegevjuhi termin pole kehtivas
maksukorralduse seaduses seotud juriidiliste isikutega, mistõttu
juhatuse liikmena vormistamata tegevjuht ei vastuta seaduse sil-
mis ühingu seaduslikule esindajale omaste kohustuste rikkumise
eest. Seadusliku esindajaga võrreldava vastutuse puudumine ei

ole mõistlikult õigustatud, kui maksuhaldur on tuvastanud, et
seadusliku esindaja kõrval on ühingu tegevust juhtinud ja seeläbi
tahtlikult maksuvõla tekitanud mõni muu ühingu üle mõjuvõimu
omav füüsiline isik.

Järelikult on põhjendatud nõuda äriühingu maksuvõlg sisse
füüsiliselt isikult, kes on ühingut täielikult või osaliselt kontrolli-
des teinud toiminguid või tehinguid, mis on põhjustanud maksu-
võla, mida pole võimalik tasuda ühingu varadest. Samas peetakse
regulatsiooni kehtestamisel silmas, et ühinguga seotud isikud,
nagu raamatupidajad, töötajad või osanikud, mõistaksid, milli-
ne tegevus võib tuua kaasa nende vastutuse ühingu maksuvõla
eest ja et maksuhalduril poleks võimalik teha vastutusotsuseid
liiga kergekäeliselt ühinguga muul viisil seotud isikute kohta.
Vastutuse mõõdukuse huvides piiritletakse ühingu tegeliku juhi
vastutus tahtlikult tekitatud maksuvõlga. Seaduslik esindaja
vastutab kehtiva regulatsiooni järgi nii tahtlikult kui ka raskest
hooletusest tekitatud maksuvõla eest.

Ühingu tegeliku juhi vastutuse eesmärk on saavutada olukord,
kus ühingu tegelik juht vastutab tahtlikult tekitatud maksuvõla
eest samadel alustel ja ulatuses nagu ühingu registrikaardile kan-
tud juhatuse liige, kahjustamata seejuures ebaproportsionaalselt
omandipuutumatus ja ettevõtlusvabadust.

Muudatusega pürgitakse ausama konkurentsi ja maksukesk-
konna loomise poole. Samuti on sihiks õiguskindlus ja -selgus,
mis saavutatakse seaduse tasandil haldusõigusliku vastutuse
seadmisega isikule, kes on ühingu maksuvõla tegelik põhjustaja.
Ühtlasi muutub ühingu maksuvõlgade eest vastutavate isikute
ring selgemaks ja on keerulisem tekitada seadusliku esindaja
ülesannete formaalse edasiandmise kaudu olukorda, kus puu-
duvad vastutavad isikud. Samuti soosib saavutatav olukord
majandusalaste süütegude ja terrorismi rahastamise tõhusamat
tõkestamist.

Praegu on praktikas üksikud juhtumid, kus ühingu maksuvõla
on põhjustanud isik, kes ei ole selle ühingu juhatuse liige. Seega
on muudatus ennetava iseloomuga ja toetab maksulaekumiste
kasvu, sest võimaldab nõuda maksuvõla tasumist ka ühingu
tegelikult juhilt.

KAS TEIE ÜÜRILEPING SISALDAB KEELATUD LEPPETRAHVI VÕI LIIGA SUURT VIIVIST?

Riigikohus selgitas 13. juuni 2018. aasta otsuses nr 2-15-8794, milline on võlaõigusseaduse (edaspidi: VÕS) mõju üürilepingu punktile, millega kohaldatakse VÕS-is ettenähtud viivisest suuremat viivist.

Viidatud lahendi asjaolude kohaselt esitas hageja endisest eluruumi üürnikust kostja vastu hagi üüri, kommunaalkulude ja viivise nõudmiseks, kusjuures viivise määr oli kaks eurot päevas. Kostja vaidles vastu väitega, et sellise viivisemäära kokkulepe oli tühine, kuivõrd kaldus üürniku kahjuks kõrvale seaduses sätestatust.

Riigikohus leidis esmalt, et üürilepingu kokkulepe, mille kohaselt iga üüri tasumisega viivitatud päeva eest tuleb tasuda viivist kaks eurot päevas, pole viivise kokkulepe, sest viivise suurus ei sõltu tasumata üüri summast ega ole arvestatud protsendina sellest. See on hoopis leppetrahvi kokkulepe, mis on eluruumi üürniku suhtes tühine.

Peale selle täpsustas Riigikohus, et seadustega ei ole eluruumi üürilepingu puhul määratud, et eluruumi üürnikult ei või võlgnetavate maksete tasumisega viivitamise korral nõuda seaduses sätestatud viivisemäärast suuremat viivist. Seega pole seadusandja tahtnud eluruumi üürilepingu korral piirata eluruumi üürnikult üüri tasumisega viivitamise puhul nõutavat viivist üksnes seaduses sätestatud viivisemääraga.

Riigikohus juhtis tähelepanu, et VÕS-i viivise regulatsiooni kohaselt loetakse viivisemääraks lepinguga ettenähtud intressimäär, isegi kui lepingus ettenähtud viivisemäär on seadusjärgselt viivisemäärast kõrgema intressimääraga. Järelikult ei kaldu eluruumi üürilepingu pooled seadusega sätestatust kõrvale, kui lepivad kokku, et eluruumi üürnik peab üüri tasumisega viivitamisega tasuma VÕS-is sätestatud viivisemäärast suuremat viivist, seetõttu pole selline kokkulepe ka VÕS-i kohaselt tühine.

EUROOPA LIIDU PARLAMENT OTSUSTAS: RAHAPESU PEAB LÕPPEMA

Euroopa Liidu parlamendisaadikud kiitsid 12. septembril 2018 heaks uued meetmed, mis aitavad vältida rahapesu ja tugevdavad raharingluse kontrollimist, et võidelda kriminaalsete tegevuste ja terrorismi rahastamisega.

Uus kord täidab sularaha liikumise kontrolli määruse lüngad ja muudab lihtsamaks võimude töö Euroopa Liitu sisenevate või väljuvate kahtlaste rahavoogude avastamisel ning peatamisel.

Kuigi eelnev reeglistik toimis hästi, leiti olukorra hindamisel, et on probleemkohti, mis vajavad parandamist.

Varem ei olnud määruses näiteks regulatsiooni sularaha kohta, mis liikus üle piiri postiga, kaubaveosena või kulleriga; ei võimaldanud ajutiselt piirmäärdest väiksemaid summasid kontrollimiseks kinni pidada; defineeris sularaha liiga kitsalt; riigid menetlesid sularaha liikumise deklareerimist erinevalt ega rakendanud õigusrikkumise korral piisavalt tõrjuvaid sanktsioone. Määruse muudatused värskendavad sularaha liikumise kontrolli ja rakendavad värskemat praktikat, ilma et tekitaks üleliigset koormust ametiasutustele.

Viimasel ajal on esile kerkinud juhtumid, kus kurjategijad liigutavad üle piiride märkimisväärses koguses likviidseid tooraineid, nagu kuld, et mitte olla kohustatud deklareerima oma vara liigutamist, nagu seda peab tegema sularaha korral. Seetõttu täiendati määrust viisil, mis käsitleb sularahana ka näiteks suure väärtusega toorainet, esitajale kuuluvaid vabalt kaubeldavaid instrumente, milleks on reisitšekid ning muud tšekid ja võlakirjad, millele pole lunastajaõigusega märgitud isiku nime. Määrus kohustab füüsilistel isikutel 10 000 eurost suuremate summade deklareerimise samal kindlal viisil olenemata liikmesriigist ja seab sarnase kohustuse ka sularaha saatjata ehk kauba- või pakiveosega liigutamisel. Ametivõimudele antakse pädevus pidada kindlatel juhtudel raha kinni ka alla 10 000 euro suuruse summa korral ning juhised ja korraldused info ja statistika jagamiseks. Samuti jäetakse liikmesriikidele vabad käed, et otsustada piisavalt tõrjuvate sanktsioonide rakendamise üle.

Uued meetmed on vastu võtnud Euroopa Parlament ja kokku lepitud Euroopa Komisjoni läbirääkijatega, kuid meetmed vajavad jõustumiseks veel Komisjoni heakskiitu. Pärast seda on Eestil ja teistel liikmesriikidel 24 kuud aega, et viia reeglite värskendus riiklikesse õigusaktidesse.

